

בעזהש"ת

**שיעור בספח"ק
תורת המגיד
לימי בין המצרים**

מפי הגה"ח

רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

יו"ל עדש"ק פר' פינחס

בענין 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'

שבע בחינות באבלות על החורבן

ואיך ובמה משתייכים לאבילות על המקדש בדורנו?

הַתְּנַעֲרֵי מַעֲפָד קוּמִי, לְבָשִׁי בְּגָדֵי תַפְאֵרֶתךָ
לִישׁוּעַת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם
לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעֲפָדָא
מִתּוֹךְ רַחֲמִים וְחַסְדִּים מְגוּלִים בְּבִ"א

לקבלת הגליון בדוא"ל ולכל שאלה /
הערה על השיעורים ולענייני הפצה
/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח
רא"מ אלתר שליט"א בחסידות ודרכי
העבודה

ניתן לשלוח לכתובת המערכת
de422144@gmail.com

או בפקס - 077-3181588

~*~

חדש! ניתן לשמוע את השיעורים
השבועיים גם בקו דברי אמת ואמונה
בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5265*
(או 02-5011430)

ארה"ב 9186-329-518

אירופה 84-9004-3303-44

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר
שיעורי הרב שליט"א בספרי פרי הארץ,
תומר דבורה, שער היחוד והאמונה,
ושיעורים נוספים למועדים ונושאים
שונים

~*~

עימוד ועיצוב:
"יאנווה"

05331.05646

תוכן הענינים

ג	כל אחד נשאל 'צפית לישועה'.....
ד	צריך לדעת ולהתחבר לגלות ולגאולה.....
ד	התבוננות בפרטים ובפרטי פרטים מביאה לדעת.....
ה	מה כל כך חמור בלא להתאבל על ירושלים שמפסיד כל הטוב הנצחי....
ט	ו' בחינות באבלות על החורבן.....
יב	בביה מספד כבד ועצום על חילול שמו יתברך.....
יג	העצה לבן המלך שנשלח לכפריים.....
יד	הטעם לעשיית דברים זכר לחורבן.....
טז	כבוד עבד המלך שבדורנו.....
טז	'נחפך לאבל מחולנו' השמחה באה מהאבלות על חורבן הבית.....

השיעורים נמסדים מידי מוצאי שבת לתלמידי ישיבה גדולה 'פני מנחם'
בספה"ק תורת המגיד למגיד ממעזריטש זיע"א על הפרשה הבאה של
אותו שבוע.

מערכת 'דבר אמת' שוקדת מיד על תימלול כתיבת ועריכת השיעור,
הדפסתו והפצתו לקראת שבת.

בשל המהירות הנדרשת ייתכן ולא היה סיפק לערוך להגיה ולבקר את
הדברים כל צרכם בדקדוקי לשון כראוי לעניינים עמוקים שבאלה,
ושגיאות מי יבין

❦

טעמו וראו כי טוב ה'

הצטרפו גם אתם למבקשי ה' בלימוד השבועי בספה"ק אשר הפליגו
הקדמונים במעלתו וכוח השפעתו לטעת אמונה וידאה. השיעורים
נשלחים ומתפרסמים מידי שבוע גם במערכות התורניות קול הלשון /
בינינו ועוד

❦

קריאה של חיבה למתגדבים בעם ליקח חבל ושוותפות בהוצאות
השבועיות הנכבדות
-ניתן לקחת שבוע מסויים לדגל שמחה או יא"צ וכיו"ב-

בברכה

מערכת דבר אמת

שיעור בדברות המגיד מאמרי בין המצרים

בענין 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה'
שבע בחינות באבלות על החורבן
ואיך ובמה משתייכים לאבילות על המקדש בדודנו?

אמרו רז"ל כנרכות פרק הרואה (נח.) 'אמר רבי יוחנן לעולם ישתדל אדם לרוץ לקראת מלכים, ולא לקראת מלכי ישראל בלבד אלא אפילו לקראת אומות העולם שאם יזכה יבחי' כו'.

ולחבין ענין הדברים שזכרנו במאמרים הנ"ל, א' שאלה בדקדוק הלשון, באמרים 'זוכה' ורואה, שאם 'זוכה' יבחי, לכאורה היה לו לחז"ל לומר רק כל המתאבל על ירושלים יראה בשמחתה, ושיבחי, ומהו הלשון זכיה בזה, זוכה ורואה בשמחתה, שאם יזכה יבחי. ב' שאלה עמוקה יותר בעצם מהות הדברים, וגם למאמר ז"ל ש'כל שאינו מתאבל אינו רואה בשמחתה', למה צדיק גמור שמקיים את כל המצוות ולא עבר על שום עבירה, לא יזכה להיות בכל הדברים הנפלאים ובגילוי השכינה שיהיה לעתיד לבוא.

כל אחד נשאל 'צפית לישועה'

במאמר זה יאריך ויבאר הרבה פרטים מהגילויים שיהיו לעתיד לבוא, ואין אריכות זו נכתבה רק למליצת הלשון וכדו', אלא היא נוגעת לכל אחד מאתנו

המאמר דלהלן הינו מספר דברות המגיד, מכתב יד הרה"ק מבארדימשוב זי"ע, וכן הוא מופיע באריכות יותר בספר שמועה טובה (פר' דגיס) [וחלק מכתב יד ספר זה מכתב יד שהיה אצל רבינו השפת אמת (הקדמת הספר ע"ס)], ונאמר על ידי המגיד בשנת תקל"ג - שנה האחרונה לחייו בעלמא הדין, והמאמר שונה משאר תורות המגיד באריכות והרחבת הדברים, ומה טוב ומה נעים ללומדו עתה בכניסתנו לעבודת שלושת השבועות, עבודת האבלות על חורבן בית המקדש וגלות השכינה, ועבודת הציפיה לישועה, לביאת המשיח ובנין בית המקדש השלישי, גאולת השכינה, במהרה בימינו.

[אמרו חז"ל (תענית ב') כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה], ועוד אמרו חז"ל ולא הביישן למד ולא הקפדן מלמד כו' (אבות פ"ב מ"ה).

בתיב (א"כ"ה, ב') 'בכה תבכה כלילה ודמעתה על לחיה', נקדים מאמר רז"ל במסכת תענית (ע"ס) 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, וכל מי שאינו מתאבל על חורבנה אינו זוכה רואה בשמחתה' כו', ועוד

צריך לדעת ולהתחבר לגלות ולגאולה

והעצה לכך, היא עבודת ידיעת היום והשבות אל לבבך, דעת וחיבור לענין זה, כשם שבאמונה וידיעת ה', יכול האדם שיהיה לו ידיעה והבנה שיש מנהיג לבריאה, אבל אין די בכך אלא הוא צריך להשיב זאת אל לבו, לדעת ולהתחבר לדבר, וכשם שכן הוא בכל יום טוב שצריכים להניח את הדעת ביום טוב ולהשתייך אליו בשביל להתחבר ליום טוב, כן הוא גם בעבודת האבלות על חורבן הבית והציפיה לגאולה, שצריך לדעת ולהתחבר ולהשתייך לעבודות אלו. החכמה והבינה, הידיעות וההבנות, כמעט לא רלוונטיות בשביל ההתחברות, צריך את הדעת שהיא מחברת את פנים האדם לדבר.

ולדוגמא, הידיעה שמחבל ניסה להרוג מישוה ולבסוף הוא ניצל אינה מעניינת את האדם, אולם אם הוא שומע לפתע שהיה זה קרובו או אז כל כולו בתוך הדבר, כי זה נוגע אליו. כי אין די בחכמה ובינה עצמם, בידיעה עצמה, כדי להתחבר, הידיעה שניסו להרוג משהו ולבסוף ניצל אינה מעניינת את האדם, האדם צריך את הדעת, את החיבור לכך.

התבוננות בפרטים ובפרטי פרטים

מביאה לדעת

אולם אנו רואים שגם דברים שאינם קרובים לאדם יכול האדם להתחבר אליהם,

ומוכרחת בשביל להיכנס לעבודתנו בעניין החורבן והגאולה, וכפי שיתבאר.

אחד מהדברים הראשונים ששואלים כל אדם בכניסתו לדין אחר פטירתו הוא האם 'צפית לישועה' (שגם לב), כמה מאתנו יוכלו לענות תשובה חיובית על כך, על השאלה הראשונה ששואלים שם 'קבעת עתים לתורה' הרבה מאתנו יוכלו לענות איזשהו משהו חיובי, [חיובי לגמרי אינני יודע כמה נוכל לענות על כך, שהרי מבואר בספה"ק שגם בחורים הלומדים כל היום, צריכים לקבוע עתים לתורה, דהיינו שיהיה זמנים מתוך הזמן שלומדים קבוע כיתד בל ימוט בכל עת ועת, אבל סוף כל סוף איזשהו שייכות יש לכל אחד לקביעת עתים לתורה], אבל על שאלת צפית לישועה, הצפייה שה' יגאל ואתנו, קשה יותר.

ואחת הסיבות שכמעט אין לנו שייכות לחורבן הבית ולגאולה העתידה לבוא הוא מחמת שאיננו נכנסים לפרטי דברים אלו אלא רק יודעים בכללות שהיה חורבן הבית ולעתיד לבוא יהיה גאולה, כל עוד שזהו דבר כללי אזי שייכות הנפש הבהמית לכך רחוקה מאד, ואזי הנפש הבהמית "מדברת" בשפה הגסה שלה וטוענת שה' עשה את החורבן ואם הוא רוצה שיעשה גאולה, מה נוגע אלי אם יש חורבן או יש גאולה, אין זה שייך אלי, העיקר שנשאר לי "ארוחת הבוקר" שלי.

וממנו נלמד לעבודת ה', שאין די ללמוד איזה ספר המבאר את מהות נקודת היום טוב וכדו', אלא רק אחרי העיסוק בהרבה מפרטי היום טוב, לימוד המסכתא וההלכות של היום טוב, איזה דבר פלפול על היום טוב, אזי ניתן להתחבר בלימוד נקודת היום טוב.

ובמו כן בנוגע לענייננו, להיכנס לעולם החורבן והגאולה, להיות מווייך לזה, אין די שיהיה ידיעה והבנה שפעם היה בית המקדש והוא נחרב, אין די ב"תיאוריה" שיום יבוא ויהיה גאולה, למרות שכל אדם יודע לצטט את זה, שיום אחד יהיה הכל מואר ולא יהיו קשיים וכו', זה מאד תיאורטי ורחוק מהאדם. ורק על ידי ההתעסקות בפרטי הדברים, מה הם הפרטים שאבדנו בבית המקדש, ומה הם הפרטים שנזכה אליהם בביאת המשיח לעתיד לבוא, דברים המתבארים להלן לאורך כל המאמר, על ידי זה ניתן להיכנס לעולמו של אבלות על החורבן וציפייה לישועה וגאולה. והאמת היא שגם בזה אין די, אלא נצרך גם ללמוד מסכתא הקשורה לבנין בית המקדש, את ענייני בית המקדש, שכל הפרטים ופרטי פרטים בזה נותנים שיוך וחיבור לכך. וגם במאמר זה יש לו לכל אחד להיכנס לעומק של כל פרט ופרט, למה הוא משמעותי, וכו'.

מה כל כך חמוד בלא להתאבל על ירושלים שמפסיד כל הטוב הנצחי

ומקשה המגיד על מאמרם ז"ל ש'כל שאינו מתאבל אינו רואה בשמחתה', כי

וכמ"ש במ"א (שיעור פרי האלן עקב, וכו"מ) הדוגמא לכך, מילד [וגם בחור "לפעמים"...] הקורא ספר מתח בן שש מאות עמודים, שניסו להרוג משהו והוא ניצל, שכל כולו בתוך הסיפור, הוא מרחם על אותה דמות שמנסים להרוג ומצפה ברחמים גדולים שינצל לבסוף, ועד כדי שלבו פועם במהירות ובדפיקות מואצות.

אלא שבאמת בקריאת ספר מתח דעת האדם נכנסת לתוך הסיפור, וזה על ידי התבוננות בפרטים ופרטי פרטים, שהרי אחרי שמסיימים לקרוא את הספר ניתן לספר את כל הסיפור מתחילתו עד סופו בשלש דקות, וכדו', ואם כן מה המתח בקריאתו, הרי תוכן הספר עצמו אינו מותח ואילו הפרטים השוליים הינם רק פרטים שוליים, עץ בית ומכונת וכדו', גובה האיש ודמותו הדמיונית וכו', א"כ מה המותח בספרי מתח. אלא הידיעה אכן אינה מותחת, הדעת וההתחברות זה מה שמותח, והיא נעשית דייקא על ידי הדברים הצדדיים והפרטים השוליים שאינם שייכים לדבר עצמו, כאשר האדם מרגיש את הסיפור שבספר אזי הוא במתח, ככל שהסופר יותר מוכשר הוא יודע יותר להכניס את הקורא לתוך עולם הספר, זהו המשל לנקודת הדעת.

ונמצא, שאי אפשר לבוא לדעת על ידי ידיעת נקודת וכללות הדבר בלבד, אלא נצרך ללמוד ולעסוק בהרבה פרטים, רק העיסוק בפרטים ובפרטי פרטים מחברים לדבר.

וחניתותיהם למומרות ולא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה, (ישעיה ב, ד), שיכלו את כל כלי המלחמה, 'עין לא ראתה אלקים וזולתך יעשה למחבה לו' (שם סד, ג).

והיה האיש הנוכח, הצדיק הנ"ל שלמד תורה וקיים את כל המצוות ולא עשה שום עבירה, אלא שלא התאבל על ירושלים, גידח יקרא לו, הוא יהיה מחוץ לכל הגילויים הנפלאים שיהיו לעתיד לבוא, להרחיקו מעל לנבול ישראל, והבי [סור] ממא יקראו לו [כי קרשנוך] (ולקש משמר), ולשלחו בדרך רחוקה, לכל יראה נאות ה' וכבודו ושמחתן של ישראל.

ואזי תכלה ותכסוף נפשו, ועיניו בדמעות תשקנה בחוריהן של ישראל, כל הימים ימי מכאוב וצער, [נ"א: וגם תכלינה עיניו בדמעות שליש תמקנה בחוריהן כל הימים ימי מכאוב וצער], כל הזמן הוא יחיה בחיי צער וכאב, כי שיתין תכלא מטא לכבא (כ"ג צב), מליצת הלשון על פי דברי הגמרא שששים אבלות ומכאובות יבואו לאדם ששומע את חברו אוכל והוא אינו אוכל, לאמר מדוע עשה ה' לי ככה להשליכי מלפניו, ולהבדילי מעל בניו, כי גרשוני היום מהסתפה בנחלת ה' לאמר לך אל ארץ אחרת כיום הזה.

ואף אם יותן לי מלא ביתי כסף וזהב הארץ ההוא טוב שם הבדולח ואבן השוחם, שיתן לי מקום אחר בגן עדן שלא עם כלל ישראל, כל זה איננו שוה לי - נגד יקר

אמו מי שעובר את בוראו ללכת בדרכיו ולשמור חוקותיו ומצותיו ומשפטיו, וסנל תורה ומעשים טובים, זה שמתנהג כראוי לומד תורה ועושה מעשים טובים, והוא זריו ונשכר ונוהר לבל עשות מצות אלקיו אשר לא תעשינה, שאינו עובר על שום לא תעשה, וכל חסרונו הוא שאינו מתאבל על ירושלים, הבי אם לריק יהיה כל עמלו אשר עמל תחת השמש בתורה ובמצות, האם כל מאמצו אינו שווה מאומה, וכל יגיעו לבלהות, בלהות יבעתוהו ופלצות יאחזוהו - בשוב ה' את שיבת ציון ויבנה חומות ירושלים, כשיגיע זמן הגאולה, שיהיה ונבנתה העיר על תלה, בארמון על משפטיו ישב כבראשונה, וגדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון והעיר הקודש והמחוזות, כמה וכמה בחינות מופלאות רוחניות אשר נזכרו במאמר רו"ל האמתיים כנודע (רלא זמ"א כח), וזרע קודש לגאולי ה' להם יתננה, כל מעלות והבחינות המופלאות שיהיו בבנין בית המקדש יתנו לכלל ישראל, והם ירשוה אחוות עולם, ושם ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם, פרי מעלליהם הטובים יאכלו לשבעה, ולמחסה ענן יומם [נ"א: עתיק יומין] יחביאם צל ידו תחת כנפי השכינה, כנפיו יפרס עליהם סוכת שלומו לברך את עמו ישראל בשלום, שלום יעשה להם נצח סלה ועד, כי יהפוך אל עמים שפה אחת ודברים אחדים לקרוא כולם כאחד בשם המיוחד, שכל העולם יהיה מקום של גילוי השכינה, וימו שבם אחד לעבדו בפחד, ויכתתו חרבותם לאיתים

וגדולת הנעשה לאחיי היהודים בארץ אחוזתם, ארץ חפץ ממלכת גוים, ארץ אשר ה' אלקים דורש אותה תמיד בו' (דברים י"ב, יג), ארץ אשר אוריא זך ונקי מחכים (צ"ג קנט): לדעת בכל חכמה ומדע התבונה, שגם אם ינתן לו כל הנ"ל עדיין יכאב לו למה גירשו אותו מנחלת כלל ישראל, רק בגלל שלא התאבל על חורבן הבית.

ובל כלל ישראל הבנים ירשו והבנות יזונו משפע קדוש, והיו סמוכין על שולחן אביהם שבשמים, לעתיד לבוא כל בר ישראל יכיר ויידע בבהירות שהכל מאת ה', וזכין להם בפניו פנים מסבירות פני אור מלך ברצונו, שזה הרי הדבר שאנו שואפים אליו - הארת פני ה', ומשולחן גבוה קא זכי לקבל שפעם ממנו יתברך בכבודו ובעצמו בלתי ממוצע - שהממוצעים המה השרים אשר חלק ה' לכל העמים והארצות להשפיע להם על ידם (ראש זצ"ה קט), אבל בארץ ישראל ההשפעה ישירה מאת ה' כמבואר בזוהר (סג), וההבדל הוא שכיום השפע מגיע בכיסוי ולא נרגש שהכל מאת ה', ולכן ניתן להימשך לגשמיות, אבל בארץ ישראל הגילוי הוא שממש אוכלים משולחן המלך, לעתיד לבוא יהיה ניכר בגילוי שהכל מאת ה', ומפתו פת בג המלך יאכלו ומכוסו ומניתו ישתו, יין נסיכים המשומר בענביו (1) מטומאת ארץ העמים, ובחיקו ישכבו שכיבה הנאמרה בצדיקים המניחים בנים הממלאים מקומם (צ"ג קטו), ואינו דוחה וקולמת מחיים בו' (כחות קי"א).

ועוד זאת, שאף בשרם ישכון לבטח, שיהיה תיקון גם לגוף, בלי שולט בהם רימה ותולעה, כמבואר בספרי הרמח"ל (דק"ה ס"ה פ"ג אות ז וא"ל, וצ"מ) שהנשמה היתה אמורה לזכך את עצם הגוף וחומר וזהעלותו עילוי אחר עילוי עד שיהיה ראוי להתלוות עמה, אלא שעל ידי חטא אדם הראשון נשתנו הדברים, שאין ביכולת הגוף לבוא לשלימות זו בלי מעבר ההפסד שהוא המוות, אבל לעתיד לבוא יתהפך הגוף על ידי הנשמה, ויזדכך ביותר עד כדי שיצליח להחזיק ולהכיל גילויים עליונים ודקים, נפשם שבעה, שעיקר השביעה היא בנפש כמבואר בשפת אמת (נשלח מנ"ד) בענין 'צדיק אוכל לשובע נפשו' (משלי יג כה), יעו"ש, והם ישנו דשנים ורעננים עד יפתח ה' את קברותיהם, תחיית המתים יהיה בשלב מאוחר יותר אחר ביאת המשיח, ויקיצו וירננו שוכני עפר אדמת הקודש, כי תכפר אשמותינו עמו, וישוכו יחיו עוד לנצח יראו השחת (תהלים מז, י) כי יבולע המות לנצח בו' (ישע"ה כה, ט).

לא יוכל להתחבר לה', אין לו את הדרך ואת המיקום. ואם יש לי מלאך מליץ אחד מני אלף, מלאך הנברא מכל מצוה ומצוה, וישלח מלאכו לפני לאמר סולו סולו פנו דרך ה', ויורינו ויאמר לי, שמלאך זה מורה זה הדרך לך בה, הנה לשלום מר לי מר, כי עד בואי שמה אל המנוחה ואל הנחלה, איני יודע באיזה דרך מוליכין אותי ולא אבכה (ס"ה פרשת כהן), ונפשי עלי תאבל, כי בלחות יבחרוה בראותה מרחוק מראות מבחילות וחזיונות קשים צורות משונים, המה שבמי אנשים ונגעי בני אדם לצדי עד אבדם, כל המזיקים שנבראו מחטאיהאדם ממתינים לו למעלה ובהפרד הנפש מן הגוף הוא נפגש עימם, ומה פשעי ומה חטאתי ומה המעלות אשר מעלת ממני לשלול ממנו כל הטובות אשר הטיב ה' לבני עמי בארצי ובעירי ובנחלתם [נ"א: בארצו ובעירו ובנחלתו], אשר גם ישמח יעקב יגל ישראל.

ואם אמרתי כי יביאנו ה' אל הארמה אשר נשבע לאבותינו, שה' יביא אותו לארץ ישראל אלא שלא יהיה לו שייכות לכך, וזהו אינו רואה בשמחתה, שלא יהיה מחובר לכל הקורה, בעוד שכולם ישמחו ויהיו מחוברים לכך, העיני האיש החוה ינקר, או יתן מסוה על עיניו, לבל ראות בשמחת כל ישראל בנחמת ציון ובנחמת ירושלים ובנינו.

ואם כבה יעשה לי אחד משתים אלה, בין אם לא יהיה בארץ ישראל ובין אם יהיה בארץ ישראל אבל לא יהיה מחובר לכך, מה טוב לי אני עוד שמה, מעלת ארץ

הנה זאת נחלת עבדי ה' העומלים בבית ה' בלילות בחצרות בית אלקינו, בעיר הקודש וכל בנותיה ערי יהודה וישראל, בחייהם ובמותם, זה יהיה לצדיקים שיהיו שותפים בחלק לעתיד לבוא

ואנכי, אותו אדם שלא התאבל על ירושלים, ריק ונער מכל הטוב הזה, אין לו שום שייכות לזה, כי יגרשו אותי מעל כל פני אדמת הקודש, ומפניו אסתר, לגור בארץ לא לי ארץ סככות ופרעות, ארץ לא מטהרה, ארץ אשר במסכנות בעצבון אוכל לחמי טמא, כשאין שייכות לירושלים מקור השפע הכל בבחינת לחם טמא, בנזים אשר ינהגם אותי שמה, כי יולו ממי השפע על ידי אמצעות השרים העליונים, דהיינו שלא רנאה בהשפעה שצורה ברורה שהיא מאת ה', אלא היא באה בצורת מנותקת כביכול מה', השייכות לה' רק בצורה עקיפה בלבד.

ודיה במלואת הימים ימי צער ויגון ואנחה, בקומי ללכת בדרך כל הארץ, שם אניע לפרשת דרכים הרבה, האדם המחובר לה' הנמצא בארץ ישראל ובירושלים של לעתיד לבוא מתעלה מחיל אל חיל מעולם לעולם, אבל המחובר לשפע על ידי ממוצעים כאשר הוא מגיע לפרשת דרכים, וכל הדרכים בחזקת סכנה השמנים המקטרגים הממלאים את חלל העולם, עומק ענין כל הדרכים בחזקת סכנה, היא בצאת הנשמה מן הגוף בכל לילה ובפטירה שהאדם אינו יודע לאן ללכת, שכל הדרכים מסוכנים, כי מי שלא חיבר לרבש"ע את מקום הרצון והחיבור שלו

הוא שורת הדין והמשפט הישר. [ולכן] המאמר הנ"ל הוא קשה.

ידועים דברי החידושי הרי"מ ועוד צדיקים, שמי שאינו מצליח להתאבל על חורבן ירושלים יש לו להתאבל על חורבן עצמו, כשקולטים עד היכן הדברים מגיעים שמי שאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה, על כל אריכות הביאור הנ"ל, מתחיל האדם להתאבל על חורבן עצמו שלא זוכה להתאבל על ירושלים. ואין זו רק אריכות דברים, אלא זהו קושיא ארוכה ועמוקה בנפש שצריכה להציק לאדם ולטלטלו.

ו' בחינות באבלות על החורבן

והנה לכאורה אפשר לתרץ המאמר ההוא, כי הנה בשום על לב בחינת ההתאבלות על חורבן בית המקדש, וגלות ישראל, וחורבן עיר הקודש ירושלים, הם ג' בחינות, א' מקדש, ב' ישראל, ג' ירושלים, שהם ששה גדרי העדר שיש להתאבל ולחתאונן עליו, דהיינו בכל בחינה מהג' יש ב' בחינות, חורבן חיצוני על החלק הגשמי וחורבן פנימי על החלק הרוחני. [בשמועה טובה מובאים הדברים באריכות יותר ומסייעים להתבוננות בכל זה, וחלק מהדברים יובאו להלן בס"ד].

א' חורבן בית המקדש לפחותי הדעת, (והם) יש להתמרמר מאוד בשום אל לב בחורבן בית מקדשינו ותפארתינו, אשר הללוך אבותינו אשר היה גאון עוזינו, וממנו

ישראל וירושלים ובית המקדש זה החיבור לכך, ובלי זאת מה יש לאדם מזה, ועתה אראה פני המלך ה' צבאות, ואם ימצא כי [עין] נא הרוג יחרגני, כי למה לי חיים כאלה, מה יש מלחיות חיים שלא מגיעים בהם לתכליתם ולייעדם.

ואי אפסה שכר עבודתי אשר בכל כחי עבדתי את בוראי, שהרי כל חסרונו היחיד הוא רק שלא נתאבל על ירושלים, בתום וביושר ובר לבב אשר לא נשאתי לשוא נפשי בו, וכל היום אתהלך בתום לבבי בקרב בית ה', וישמע במרום קולי, בלי מחשבות זרות ופניות חיצוניים, וגם אחור לא נסוגותי מפתוח ידי לאחיי האביונים, נתן צדקה, וחרי אנכי תכנתי עמודי עולם סלה, תורה ועבודה וגמילות חסדים, ותחת כי באמת [נ"א: באחת] נבשלתי [בשב ואל תעשה] על בלי התאבלות על חורבן ירושלים, הבנין העצים והאבנים, ישפוך באש חמתו עלי ליסרני במשפט קשה, וכי זה סיבה לשוללני ממוט כל הארץ הקלושה, אשר זה הוא תכלית השלימות האנושי, אשר לו [יבסוף] כל איש הנלבב, אהה ה' אלקים, השופט כל הארץ לא יעשה משפט לשלם לאיש כמעשיהו, ק-ל אמונה ואין עול' (דמס לג, ד), ולמה יעבור עלי את הדין בזעם וחרון, להורידנו פלאים, משנה שברון כפלי כפלים כחמאתי. הנה כי כן יתמרמר האיש ההוא בבכי גדול, והנה דמעות העשוק ואין לו מנחם לנחמו, להראותו בעליל שכל הנ"ל

שהכלי קיבלו שלו לא ראוי אין השפע הרוחני נכנס בקרבו, והרי זה ככוס מלוכלך שלא שופכים לתוכו משקה משובח, וכילד קטן שהגריל מיליון דולר שלא יביאו לו את זה אלא ישמרו לו את זה רחוק מהישג ידיו, מה שאין כן בזמן בית המקדש היה ניקל לאדם להשיג השלימות על ידי המצוות ומעשים טובים שסוגל.

ועתה אשר ניטל כבוד מבית חיינו ובמלח עבודת הקרבנות, במה יתכפר לנו את אשר חטאנו לד', למחות כעב פשעינו ובענן חטאתינו, בלתי אל התשובה עינינו, כיום התשובה זה הדבר היחיד שמנקה אותנו, והן אמת שבתשובה יבופר כל עון חטא ופשע, בודאי עון אשר חייבין עליו קרבן לא יבופר להמחות בתשובה מכל וכל עד קצה האחרון עד שלא ימנע השלימות, אבל וודאי שמוכרח הוא להביא קרבנו עליו בבנין העתיד שיבנה במהרה בימינו, וכן מצינו (שם י"ג) ברבי ישמעאל בן אלישע שבשהעלה את הנר בשבת כתב על פנקסו לכשיבנה בית המקדש אביא חמאת שמינה, הרי שלא נתקדשה דעתו בתשובה לבד, שבלי ספק שב ממעשה שגגה זו. [עד כאן משמועה טובה]. ועתה משולל כל אלה ממנו, וגם על זה ידו כל הדווים.

על חורבן ירושלים עיר הקודש וערי יהודה, יש להתאבל מאוד מאוד, מקודם החלק הפשוט יותר, בזכרנו את עיר קדשינו יפה נוף משוש כל הארץ (תהלים מט, ג), בנוי בתכלית היופי, ורבות האוכלוסין,

היה יוצא שפע הטוב בשופי, וחיוזוק נצחון על אויביו, ושאר הטובות אשר נמשך לנו משפע הקדושה אשר היה נמשך לנו על ידי מעשה הקרבנות שהיו קרבין בה, בזמן שבית המקדש היה קיים, כל התפלות נתקבלו, כל צרה וצרה שהיתה עלו לבית המקדש ביקשו והתפללו ונושעו. ועתה חסרנו אלה, ונהפך הענין מן הקצה אל הקצה. זו לפחותי הדעת.

והחלק העמוק יותר, ולמשכילים מהם, בהתבונן תכלית בריאת האדם בעולם הזה, שהוא להביא על ידי אמצעיותו אל השלימות האמיתי הנצחי בנודע, וכל ימי האדם בעולם הזה הוא מסובך מאוד, כי עלול הוא לחטא, שהאדם מצד עצמו מוכן לכל חטא ועון (שפת אמת ואשר מל"ב), כל רגע אדם יכול ליפול, וכדברי חז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך, אדם אינו מעוגן כל עוד שלא יצא מהעולם, אין ערובה לאף אחד, ובהיות הארמון על תלה ובהנים [בעבודתן], לא לן אדם בירושלים וחמא בידו, כי תמיד של שחר היה מכפר בו' (תנחומא פינחס יג), הרהורי האדם למרות שנראים כדברים קלים אבל הם השורש לכל נפילות האדם, שהם מטמאים ומורידים את האדם, וקרבן התמיד היה מכפר על כל אלה, [ובשמועה טובה מוסיף:] וגם עולה וחמאת ושלמים כולם מכפרים בנודע, והיה נמצא האדם תמיד נקי, והיה נקל לו להשיג השלימות על ידי המצוות ומעשים טובים שסוגל, כל מצוה נותנת לאדם מטען רוחני, אלא שכיום מכיון

מעשר שני ורבעי וקדשים קלים שהיו נאכלים לפני מחומתה (ונחם מ"ד מ"ס), (ע"כ משמועה טובה, יע"ש עה), שלכן אין בן סורר ומורה בירושלים, ויש להוסיף גם את המבואר בכך שאכילת מעשר בני מביאה ליראת שמים. ונמצא כי על ידי השהות בירושלים נהפך האדם למהות אחרת, נשתנה ממה שהוא היה.

גם על גלות ישראל מארצם גם בן יש להתאבל מאוד, על בני עמינו, ישראל בני מלכים, האמונים עלי תולע, האוכלים למעדנים, אשר היו נתונים עליונים על כל גוי הארץ, מלכים ראו וקמו, כך היה בזמן הבית, ואיכה גלו בראש גולים, מטוענים רחיים בצוואריהן, ידחן כפותין לאחוריהם, וזה לפחותי הדעת. וגם כיום שאין ידינו כפותים לאחורינו הגלות עדיין קיימת, ואם בהושענא רבה משהו שאל אותי היכן רואים כיום את הגלות, לצערנו השנה הראה לנו ה' שכל מה שהיה יכול להיות גם כיום, וגם בעולם המתקדם והמנומס שלנו שאדם יושב עם "צווארון לבן" בבית סוהר יפה, זה גופא גלות שאין האדם בבית האמתי שלו, אבל גם בימינו קרו הדברים הגרועים והשפלים ביותר. זה לפחותי הדעת.

ולמשכילים מהם, בשומו אל לבו מעלת שכונת ארץ ישראל, אדמת הקודש וכות האויר ומחכים להשיג בחכמת התורה והשגת אלקותו יתברך (ב"צ קמט), ומעתה פסקו כל אלה. ולמרות שכיום אנו נמצאים פיזית בארץ ישראל, אבל שייכותנו הרעיונית והרוחנית לארץ ישראל דקה מאד,

[ובשמועה טובה:] בתוכה בנוזר במדרשים (א"כ"ר 6 ב) ועוצם העשירות שהיה לתושביה כל העם מקצת, ושלא היוק נחש ועקרב בירושלים מעולם (א"כ"ר פ"ה מ"ה) ורבות כבודינו בביאת כל הגוים מאפסי ארץ, שרים פחות וסגנים, להתערך מזיו יופיה ולזון עיניהם מנוייה, ולכתוב ספרי חכמים, עד שתינוקות שבה היו מנצחים בחכמה לוקני האומות. ועתה פנה וזה פנה הדרה היתה לשריפת אש מעי מפלה, שבת משושה ולא נשמע בקרבה קול ששון וקול שמחה וכו', וחדלו עובדי אורח באים אליה. מאפסי ארץ מכל פינותיה נושאים בר ולחם ומוזון וכל בלי חמדה, ועתה שעריה שוממין, היתה שחוק לכל העמים נגינתם כל הימים. ואם ימצאו בה עתה מבני עמינו הנם מתי מספר שפלים דלים ואביונים פושטי יד מצפים לידי מתנת בשר ודם מנדיבי עמינו אשר בארצות העמים המספיקים אותם. [עד כאן משמועה טובה]. חוץ משאר דברים. זהו לפחותי הדעת.

ולמשכילים מהם תהיה ההערה יותר מזה, כי יזכרו מעלתה בעלות בה כל ישראל ג' פעמים בשנה לראות פני אדון ד' בו, [ובשמועה טובה מאריך בזה: כי יעברו בסך ירדו בקול רנה ותודה המון חוגג, וגדול הכבוד והיקר שהיה נראה ונשמע בהעלאת הכבודים כנודע (במוריס מ"ג מ"ג), ושכל בלי תשמישיה היו במהרה, בירושלים כל הלכים היו טהורים, וכל העם אשר בתוכה רוב אכילתם בקדושה כמו

בראותו בחור שיש לו ירידה רוחנית, ובראותו מישהו שעושה נגד כבוד ה'.

ולכן היה אפשר לתרץ מאמר הנ"ל, שכל שאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה, שהכוונה ש'כל שאינו מתאבל על ירושלים' שיש בה אבילות הנ"ל, וביחוד אבילות על חילול שמו הגדול יתברך, לכן כל צדקותיו אשר עשה לא יזכרו לו להטותו לתחיה 'לראות בשמחתה', כי בודאי כל מעשיו היו מצות אנשים מלומדה ולא לנחת שמו יתברך, [בשמועה טובה נוסף:] כי אם היה משיג איזה בחינת אהבה ודביקות לשמו יתברך, אם היה לו איזשהו חיבור ושייכות פנימית לה', איכבה יוכל וראה חילולו בעוונותינו הרבים ויתאפק לשום יד לפה מלהתאבל על זה אבילות תכופה, איך הוא היה מסכים לחילול השם, מבלי שזה יהיה אכפת לו. [ע"כ משמועה טובה].

והדברים מבהילים, אדם שאין מרגיש שום שייכות לצער השכינה, פירוש הדבר שכל עבודתו את ה' היא מצוות אנשים מלומדה בלבד, גם אם הוא מתייגע ולומד כל הזמן ומקיים את כל המצוות ולא עשה שום עבירה, הכל נובע מכך שנולד במשפחה של מדקדקים בתורה וחי בסביבה של מקיימי מצוות, כי אם היה לו איזשהו חיבור לה' איך יתכן שלא איכפת לו מצער, זה תרתי דסתרי, ואיך יתכן לומר שקיים 'ואהבת את ה' אלקיך' מבלי שיהיה ונוגע לו גלות השכינה וכבוד ה' המחולל, ולכן אינו מקבל את השכר לעתיד לבוא, כמו שאמרו צדיקים שמי

בוודאי ובוודאי שאין זה באותה דרגה שהיה בזמן בית המקדש לפני הגלות.

[בשמועה טובה מגדיר שש אופנים אלו כשש קצוות, ומובן היטב לפי זה ההמשך שיבואר הבחינה השביעית, שהיא נקודה הפנימית הבאה אחר שש הבחינות, (כמנואר בתורת המגיד כ"ט) כשבת הבאה אחר שש הימים, ומזה גם מובן שאין לאדם לבחור מה שמתאים לו יותר מכל ששת דרכים אלו, אלא יש לו להכניס עצמו לכל אחד מהם, שהרי הם ששה בחינות השייכים לכל אחד ואחד, ואזי ניתן להעלות לנקודה העמוקה יותר שמעליהם].

בכיה מספד כבוד ועצום על חילול שמו יתברך

והנה למעמקים בחכמה, המה יראי ה' וחושבי שמו, הדברים בו לאהבה אותם, הלא ימצאו בכל בכיה חורבנות הנ"ל, עוד בכיה מספד כבוד עצום, בשום אל לב העדר כבודו יתברך וחילול שמו הגדול בין הגוים, צער גלות השכינה מכאיב הרבה יותר מכל חורבנות הנ"ל, ועל הדבר הזה, הוא חילול שמו הגדול יתברך, לן יאות למבכי, לן יאות למספד ולהתפלש באפר ולזעוק מרה. ולדאבוננו לפעמים כבוד ה' מחולל גם בתוכנו, ועצם זה שאין כואב לנו על כך מראה שאין לנו שייכות אמיתית לה', כמה חסר לנו בשיוך לרבש"ע. ובכלל הדברים, יש לבחור להתאבל ולהצטער

כנ"ל, ואין בו די סיפוקו לזכותו להראותו שמחת ירושלים לעתיד לבא, ודו"ק.

שלומד תורה ומקיים מצוות מחמת הסביבה שיקש גן עדן מהסביבה.

העצה לבן המלך שנשלח לכפדיים

ולבן ניקח לנו דרך אחרת להבנת דברי המאמר, ובה נלכה באור ה' ויאיר לנו. ונקדים משל ומליצה, מלך אחד גדול היה, ולו בן אחד יפה עינים וטוב רואי, נתנדל ונתרבה בפלטין של אביו, לא חסר לו דבר, מכל אשר תאוה נפשו אוכל מפת בן המלך, וכל עבדי המלך נכנעים לפניו, הכל בשביל יראתו ואהבת המלך, כידוע להם גודל אהבה שאהב לבנו, ויהי היום וינבה לב הבן מלך עליו, (לשם) [ותזוח] דעתו עליו לחקל במצות המלך עליו, ויבואו עבדי המלך היושבים ראשונה במלכות, וידברו אליו מדוע אתה עובר מצות אביך המלך, ויפן וילך מאתם, מבלי להתייחס להערותיהם.

וידי כי אשר באמרם אליו יום יום ולא שמע אליהם, ובראות המלך את מעשיו, מה לעשות לבנו להטותו לדרך הטוב והישר, ויאמר המלך אחרי אשר בדברי לא יזהר בני זה, כי כבר ישב במושב ליצים, ולבן אגרש לץ ויצא מדון, ורוחי בקרבי לא ידון, וידע שבדין שדון, אזי יבנע לבבו הערל בצר לו בחיותו גרוש מבית מלכותו, ויהי רעב ללחם וצמא למים, ושוכב בטחב, וידע את תנאותי, ושם ושיחר את פני המלך, ויתודה ויקבל עליו לשמוע בקולו ולדבקה בו

ולפי זה האבלות על החורבן היא סימן ומבחן בלבד מה הטעם והסיבה שמקיים האדם את המצוות, האם מחמת מצות אנשים מלומדה או מחמת שייכות לה'. ובוזה מובן דברי החידושי הרי"מ הנ"ל שמי שאינו מצליח להתאבל על ירושלים יש לו להתאבל על חורבן עצמו, כי הרי זה מורה שאין לו שייכות לה' וכל עבודתו היא רק מצות אנשים מלומדה והרגל בלבד.

אבל כל זה איננו שוה לנו להבנת דברי המאמר בתחלתו, באמרו שכל המתאבל זוכה ורואה ירושלים בשמחתה כו', דודאי משום הא לא אריא, דאמו מי לא סגי להתאבל על ירושלים מבלי השיג ידיעתו יתברך באהבה ודביקות, הרי יש מציאות שאדם מתאבל על החורבן שלא מצד כבוד ה', אבל יתאבל על חורבן ירושלים בבחינה פשוטה והיא שכתבנו לעיל, ועל דרך זה שמע דרשה או קרה בספר על היופי והכבוד שהיה בירושלים ותופס אותו ומתאבל ומתאנח על כך שהיום אין את זה מבלי שום שייכות לאבלות על כבוד ה', ובדודאי משום אבלות כזה אין משורת הדין לזכותו לראות שמחת ירושלים הבנויה, שהיא מעלה רמה נשגבה. ותדע מסיפא דברייתא, דלפי דרכינו כל מי שאינו מתאבל כו' שהוא חסר אהבה והדביקות, ו[ל]בן אין רואה כו', הרי לפניך שאין בין סיפא לרישא אלא אבלות הפשוט

שכלו ויתגשם ביתו והכרתו כאחד בני הכפרים, הוא ישכח מחיי בן מלך לגמרי, עד אשר ישכח גדולת מלכותו ונימוסו.

ויתחכם המלך לעשות דבר בלבד, לאשר לא ישכח ענין גדולת המלכות והכבוד שהיה הרגלו, ולבל יתמגם ביתו ושכלו, ויצו המלך ויקחו בכל יום עבד מעבדי המלך, ולהלבישו במלבוש יקר, וירכיבוהו בכפרים ההם אשר בן המלך בתוכם, ויקראו לפניו ככה יעשה לאיש וכו', וירדמו קול הכרוז שכל הרואה זאת ידע שכמה וכמה פעמים כפליים מוזאת היה עושה לבן מלך אם היה בחיבל מלך אביו, והיה בעשות בן יום יום, אף שנשתנה הבן מלך ימים רבים, בראותו את כל הכבוד העבד הנ"ל, ונפוג לבבו מאוד לכסוף לשוב אצל אביו, כדבר ימים מקדם, כי נפל מאגרא רמה וכו', יראה בן המלך את הכבוד שיש לעבד ומזה יבין כמה כבוד יהיה לו אם ישוב לאביו המלך.

ויחיו לימים רבים, ותצא פה מחשבתו אל הפועל, עד כי שב אל המלך בחרטה גדולה, ויתחנן לו וביקש מחילה ממנו, וקיבל על עצמו לעשות ולקיים מצות אביו, וישב לו למלכותו כבראשונה, ויקח תפארת גדולה למשנה, המלך החזירו את בן המלך בחזרה אליו.

הטעם לעשיית דברים זכר לחזרובן והנה בבל כלל ופרט מפרושי המשל הזה, קרוב [נ"א: קרה] לנו עמו יתברך,

באהבה, וגם אני אתנהגו עליון למלכי ארץ, להרים גם כן מעלתו כראוי לבני יחיד.

ויצו המלך את עבדיו לגרש אותו מבית מלכותו, אל ערי הפרוות והכפרים אשר מושבן 'אדם ובהמה' בני אדם הדומין לבחמה, אנשים פשוטים וגסים אשר אינם יודעין מגדולת מלכותו ומנימוס המלכות היה הכפרים הזה, והיה כהגיע בן המלך הזה אל האנשים ההם, בהתחלה כשבא לשם ויצר לו מאוד לאכול ממאכלם ושתותם מאכלים ומשקאות גסים, ולשכוב על קש ותבן כבהמות, כי לא נסה באלה, רק נפשו כי ירעב ואין פת נקי בידו, אכל לחמם קיבר הלחם הגרוע, ושתה משקים נסיכם מים חמוצים, לא נקיים, והיה כי תקפה עליו שנתו, והיה נופל על מטה הנ"ל וירדם וישן, כך היה בהתחלה.

והיה במשך הימים, לאחר שעברה תקופה לשבתו את האנשים ההם בני הנפרדים, וישב לו ההרגל למבע, הוא כבר התרגל לישון על קש ותבן ולשתות מים חמוצים, ויפג עצבות לבו מעט מעט, כי התחיל לשכוח אחר תענוג שהיה בימי נעוריו, שכח את התענוגים שהיו לו בעבר.

והמלך הגדול והחכם בחכמתו הרמתה השיג את כל זאת, ואמר המלך בלבו מה נעשה לבני זה, אם אניהו בין הכפרים הנ"ל עד אשר בעצמו ישוב ובקש את פני המלך, הלא מדי יום ביומו ישוב לו ההרגל למבע במשך הזמן, עד אשר יתעבה

וסובל מכך, אולם ככל שחולף הזמן הרי הוא מתרגל למצב החדש שאינו חי חיים רוחניים, ומתרגל למזון ממקומות אחרים. והרי בהתחלה מרגיש את המעבר מארמון המלך ותענוגים מלכותיים אל המים החמוצים במקומות נדחים, אולם לאט לאט שוכח בן המלך שהינו בן המלך.

ולבך נותן ה' לאדם תזכורות שיזכר כמה טוב וכמה תענוג יהיה לו בשובו אל ה', ואמנם היום אין אנו רואים את כבוד עבד המלך, אבל רואים אנו את התענוגים הגשמיים שיש לאלו שמתענגים על קנאה תאוה וכבוד, את הדביקות שיש לאלו ששקעו את עצמם במכשירים טכנולוגיים, שמש אי אפשר לדבר עמם מרוב דביקותם בזה, וממנו נלמד לעבודת ה', קל וחומר בן בנו של קל וחומר, אם כזו יניקה יש לעוברי רצונו, על אחת כמה וכמה יש תענוג ודביקות לבן המלך בקרבתו למלך.

ומעתה נבא לבאר המאמר, 'כל המתאבל על ירושלים', רצונו לומר שמתאבל בפועל בלב ודברים, ואז הוא מזכיר תמיד לעצמו גודל הנעימות והשלימות התענוג הנעדרים ממנו, ובה אינו מניח לשכלו לגשם כל כך, לא נותן לעצמו להתגשם כל כך, עד שלא ישיג נעימות התענוגים האמתיים שנעדרו, וגם כבואם, אבל בהתאבלות הזו הוא מזכיר את שכלו תמיד בנוכר לעיל, הכל באר היטב. על ידי שמתאבל האדם על ירושלים בזה הוא מזכיר לעצמו שהוא בן מלך ולא אחד

כאשר נתבאר. והנה לאשר שהקץ הרביעי מכל עין נסתר, ולבא לפומא לא גלי (ווסר מדש גלאשית ט), ולכן מחשש פן חס ושלום בערך זמן הגלות, כאשר נתארך בעוונותינו הרבים זה אלף (י) [י'] מאות וששה שנים, כאשר זרע קודש יתערבו בגוים, פן במשך הזמן טוב [אוצ"ל: ישוב] להם ההרגל למכע בשפלותם, דור אחר דור, וישתכח מהם ענין היות על אדמתן, וגדולתם הראשונה, כי יתגשם ויתעבה שכלם כמשל היות בן המלך בין הכפרים.

ולבן גזרה חכמתו יתברך לצוותו עלינו לעשות זכר לחורבן בכל הדברים, ולזכור בכל יום ועת, והצטרף לזה בראיותינו כבוד האומות אויבנו, בזה נזכר תמיד השלימות היקר והנעלה והנעדרה ממנו, ונשימה לטומפת בין עינינו, ונתאבל על העדרו ונכסוף לשוב תמיד אלינו, והוא המשל שהבאתי שבכל יום היו מכריזין לפני הבן מלך בעשות יקר לעבד המלך בנוכר לעיל, וענין בשיבא הטוב המעודד ישיג אז הנעלמות, ויתענג בו על רוב שלום.

כבוד עבד המלך שבדורנו

ביום קשה להתחבר למשל הזה, שום בחור אינו שואף להיות "מלך אנגליה", וצריך לתרגם את משל זה למצוי במחוזותינו. כאשר בחור מתקדם בעבודת ה' וחי חיים רוחנים הוא יונק מזה חיות ממש, אולם יש תקופות של ירידה ונפילה ברוחניות, ובהתחלה מעיק ומציק לאדם מצבו הירוד

ובזכות האבילות על החורבן של ירושלים
עיר הקודש, וחורבן בית המקדש,
תמיד, בזכות זה נוכח להשיג נעימות
השלימות המעוּתה, הטוב והצדק, להתענג
על ה' ולחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו כולו
אומר כבוד, במהרה בימינו, אמן סלה.

'נהפך לאבל' מחולנו' השמחה באה מהאבלות על חורבן הבית

כתב השפת אמת (סוכות תרמ"ז, חנוכה ושנת שקלים
תרמ"ה, וצ"מ) שמבית המקדש היה יוצא
אורה ושמחה לכל המקומות, ככתוב (תהלים מח
ג) "יפה נוף משוש כל הארץ", וכל מה שנמצא
שמחה בעולם הוא התנוצצות מבית המקדש,
ואיתא בגמ' (מנחות פטג"ב) כשם משנכנס אב
ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין
בשמחה, פרשנו כפי מה שממעטין בשמחה
באב כך מרבין בשמחה באדר, כדכתיב (ישעיה
סו י) "שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה",
וזה רמז הפסוק (לכ"ה ה טו) 'נהפך לאבל
מחולנו', פירוש, כל מה שהיו משיגין אז על
ידי השמחה ומחולות, זוכין עתה על ידי
האבילות על חורבן המקדש, שעתה בגלות
כפי מה שמצטערין ומתאוננין על חסרון בית
המקדש. כך זוכין למצוא איזה הארה מבית
המקדש. עכ"ד. וזהו הטעם שבעת שמחת
הנישואין תקנו להשיג אפר על ראש החתן
זכר לחורבן, כי דייקא על ידי זכר לחורבן
באה השמחה, ולכן בימי המועדים מתפללים
מפני חטאינו גלינו מארצנו כי דייקא על ידי
זה באים לשמחת המועדים. ובדרך צחות י"ל
ששלושת השבועות הינם מקור השמחה לכל

מהכפריים, וכמבואר בספרים על בן מלך
שנשבה שהיה אוכל את פת לחמו במזלג
ובגינני מלכות בשביל שלא ישכח שהוא בן
מלך, זהו ענין האבלות על ירושלים, לעורר
את הציפייה לעולם רוחני. ולפי זה האבלות
על ירושלים אינה סימן בלבד, אלא על ידה
אכן זוכים לראות בשמחת ירושלים.

ומה שאמר 'זוכה', השאלה הראשונה
בתחילת המאמר מהו תיבת 'זוכה',
רצונו לומר שהוא מזכך שכלו, שהוא עיקר
האדם, ואמר זוכה כאלו נעשה זך, זכיה
מלשון זיכך, ולכן 'רואה בנחמתה', רצונו
לומר שמשיג בסוד היקר המעוּתה לבא.

ובל מי שאינו מתאבל, אז הוא מניח שכלו
להתגשם ולהתעבות אחרי ההרגל
בהחיותו בגלות הזה, נהיה לו טוב לו עם
מנעמי עולם הזה, ולכן מי שאינו מתאבל
יום, השכל יעזובו יומים, ולא ישיג
הנעימות והיקר הנעדר, עד שאפילו
כשתבא הטובה, לא יזכה לשמוח בטובתה
ולתענג בנעימתה. וזה שאמר 'אינו זוכה'
רצונו לומר הזכות הנ"ל, 'רואה בשמחתה',
(ולכן) ראייה הנזכרת כאן הוא ראיית עין
השכל בידוע, רצונו לומר שאינו משיג, אם
אדם אינו משקיע באבלות על ירושלים, אזי
אינו מזכך את עצמו ונשקע יותר בעולם הזה,
אזי גם ברגעי החיבור לה' הוא איננו מרגיש
שום התחברות ותענוג מכך, כאדם המגיע
לחתונה שכולם ששים ושמחים בה ולו אין
שייכות אליה אזי אין לו שום שמחה מכך,
והמתאבל משיג.

לבית המשיח, ולכל הפחות שאנו לא נגרום במעשנו צער השכינה, שלא נגרום חלילה לשכינה להיות עוד יום בגלות, ומיום שחבר בית המקדש בכל יום ויום מרובה קללתו משל חברו (סוטה מט.), בכל יום גלות וצער השכינה יותר ממה שהיה במשך כל השנים, ומכך שכל התעסקות בפדיית והקמת השכינה בכל יום נעלה מהיום שלפניו, שפדייתה מכזה גלות וצער לא הייתה אף פעם, ואולי יחוס עם אני ואביון אולי ירחם, להוציא אותנו ואת שכינתו מהגלות, ואמר הקדוש ברוך הוא כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם (נרכות ט.), כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן, שנאמר (דברים לז) 'ושב ה' אלמך את שבותך', והשיב לא נאמר אלא 'ושב', מלמד שהקדוש ברוך הוא שב עמהן מבין הגליות (מגילה כט.), וניגאל יחד בשוב ה' ציון, במהרה בימינו אמן.

השנה, ותשעה באב עצמו המקור הגדול ביותר לשמחה.

ועומק הדבר, יובן ע"פ המבואר כאן, שכל שאדם יותר שייך לאבלות על החורבן הרי זה מזכך את עצמו וגורם לו לצפות לישועה, שעל ידי האבלות על חורבן בית המקדש יש שייכות לעולם הרוחני, לקרבה לה', ועל ידי זה באה השמחה כמבואר בספרי המהר"ר ששמחה ושלמות הולכים יחדיו. והרי המגיד אמר כל רודפיה השיגוה בין המצרים, שכל רודפי ה' יכולים להשיגו בימי בין המצרים, והוא ג"כ מטעם המבואר לעיל.

יעזור ה' שנזכה להדבק בו, יש כאלו שאומרים סימנים לביאת המשיח, אנו איננו יודעים מה הם הסימנים, אבל רואים בבירור שה' מנענע את העולם, והרי זה הזדמנות להכין את עצמינו להיות כלי קיבול

